

۱۸۶۹-۱۱۷۰ هجری قمری در علمیه تبریز
(در عهد قاجاریه)

محقق: شیخ محمد باقر عابدی (محقق و مؤلف)
تألیف: ۱۲۹۰-۱۲۹۱ هجری قمری
محقق: شیخ محمد باقر عابدی (محقق و مؤلف)
تألیف: ۱۲۹۰-۱۲۹۱ هجری قمری
محقق: شیخ محمد باقر عابدی (محقق و مؤلف)
تألیف: ۱۲۹۰-۱۲۹۱ هجری قمری

محمد بن علی بن بابویه شیخ صدوق (ره)

تفهیم

در اعتقاد شیعه به
یکانگی خداوند و نفی جبر و تشبیه

ترجمه: محمد علی سلطانی
همراه با اصحاب گزافی، فصل مستن عربی و فروع الفقهی اجماعیه آیت و امین

moa.liamg@sdooonadhsauris.liamg

انتشارات تهذیب - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۰۰

www.ketab.ir

مراکز پخش

تهران < خیابان انقلاب ، خیابان ۱۲ فروردین ، کوی نوروز پلاک ۲۰

تلفن: ۶۶۹۵۹۹۴۵ نمابر: ۶۶۹۵۹۷۳۱ همراه: ۸۵۸ ۰۹۱۲ ۵۹۰۰

قم < بلوار معلم، مجتمع ناشران

تلفن: ۳۷۷۳۷۳۶۷ همراه: ۰۰۷۹ ۰۹۱۲ ۷۴۷

قم < انتشارات تهذیب ۰۹۱۳۷۵۲۰۹۶۶

ketabarmaghan (کتاب ارمغان)

فروش آنلاین www.ketabfroosh.com

ابن بابویه محمد بن علی، ۳۱۱-۳۸۱ق

(توحید فارسی).

توحید(در بیان یگانگی خداوند)/شیخ صدوق(مترجم) محمد علی سلطانی.

تهذیب، ۱۴۰۲. شابک: ۳-۵۷-۶۷۰۶-۶۰۰-۹۷۸

کتاب حاضر قبلا تحت عنوان اسرار توحید با ترجمه کتاب توحید با ترجمه

محمد حسن الاردکانی توسط انتشارات علمیه اسلامیة در سال ۱۳۶۳ منتشر شده است.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

واژه نامه /نمایه.

۱.احادیث شیعه-قرن ۶ ق.۲.توحید-احادیث الف. سلطانی.محمد علی، ۱۳۴۰.

۲۹۷/۲۱۲ ۹۰۴۱ ت الف / BP ۲۹

محمد بن علی بن بابویه شیخ صدوق (ره)

در اعتقاد شیعه به
یگانگی خداوند و نفی غیر و تشبیه

ترجمه: محمد علی سلطانی

مسئول دفتر: عباس کدوری کاسل مسکن هیرویی و فهرست الفبایی احادیث اهل بیت

انتشارات تهذیب

طراح جلد: مسعود نجابتی

صفحه آرای: سهیلا گرنه زاده

ناظر چاپ: علی حاجی تقی

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپخانه: اطلس

© کلیه حقوق محفوظ و مربوط به انتشارات ارمان طوبی می باشد.

Gmail:armaghantoooba@gmail.com

«این کتاب با کاغذ حمایتی چاپ شده است»

سخن ناشر

سپاس خدای یگانه را که توفیق خدمتی دیگر و افتخار طبع و نشر کتاب دیگری از مجموعه آثار گرانبهای شیعه را نصیب این بنده‌ی حقیر و این مجموعه‌ی انتشاراتی کرد.

پس از چاپ کتاب ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، که با استقبال خوبی همراه بود، بر آن شدیم تا ترجمه و نشر آثار دانشمندان بزرگوار قدر، شیخ صدوق، رحمه الله، را سرلوحه‌ی کار خود قرار دهیم و از آنجا که اکثر آثار این بزرگوار ترجمه شده و در دسترس می‌باشد، کتاب توحید را انتخاب نمودیم که توضیح در مورد ترجمه قبلی آن در مقدمه‌ی مترجم گرامی آمده است.

مشکلات ترجمه و چاپ این کتاب بسیار زیاد بود و کار بسیار به درازا کشید. از مشکلاتی گرفته که به طور عادی در چاپ و نشر کتاب وجود دارد تا مشکلات غیر عادی که در راه چاپ این کتاب بر سر این مجموعه آمده، بگذریم که داستان دراز است. تجربیاتی که در طول تولید کتاب ثواب الأعمال و عقاب الأعمال کسب نمودیم، باعث شد تا در این کتاب از لحاظ صفحه‌بندی، ویرایش و تهیه فهرس به نتایج خوبی برسیم که برای خوانندگان و محققان گرامی مشهود است.

آنچه لازم به توضیح است، در مقدمه‌ی مترجم آمده لیکن ضرورتاً به یک نکته اشاره می‌نماییم و آن اینکه در ترجمه‌ی حدیث علامت نقطه‌چین نشانه‌ی حذف راویان حدیث می‌باشد و جهت جلوگیری از طولانی شدن ترجمه، فقط نام معصوم یا ضرورتاً برخی راویان آمده است.

ایلاق، چاچ، مشهد، سرخس، نیشابور، مرو رود، بلخ، فرغانه، کوفه، فید، حجاز، همدان سفر کرد و در آنجاها به اخذ حدیث پرداخت. وی در این شهرها افزودن بر تلمذ در خدمت محدثان بزرگ، خود به تدریس و املاء حدیث و نگارش کتاب همت می‌گماشت. وی در ضمن بعضی از کتاب‌هایش به سفرهای خود و نیز محل نگارش کتاب‌ها و یا اخذ حدیث از اساتید و محدثان اشاره کرده است. مراجعه به آثار صدوق و توجه به نوع نگارش‌های او و نیز اشاراتی که در آغاز آثارش بر علت نگارش آن‌ها کرده، روشن می‌کند که صدوق فردی بسیار متعهد و در دفاع از تشیع و هدایت شیعیان از احساس مسؤولیت بالایی برخوردار بود. از جمله آثار وی مجموعه‌ای از نوشته‌های کوچک و بزرگ است که عنوان پاسخ به پرسش‌ها دارد. این پرسش‌ها از شهرهای گوناگون به سوی او فرستاده می‌شد و وی پاسخ آن را می‌داد. شهرهایی از قبیل کوفه، واسط، قزوین، مصل، بصره، نیشابور، بغداد، ری و شهرهای دیگر، که در سیاهه آثار او نام این شهرها ذکر شده است. این موضوع افزون بر بیان احساس مسؤولیت او، بیانگر سطح شهرت و نفوذ وی در بین مسلمانان است. از آن گذشته، شیخ صدوق همه آثار خود را در پاسخ به نیاز جامعه می‌نوشت. نیازهایی که خود تشخیص می‌داد و یا آن که از سوی علاقه‌مندان به او مطرح می‌گشت، به همین خاطر قلمرو آثار صدوق از تنوع بسیاری برخوردار است. نکته‌ای که در همه آثار شیخ می‌توان دید، سبک ویژه‌ای است که نگارش‌های آن روز و بویژه آثار خود صدوق از آن پیروی کرده است. در این سبک محور نقل حدیث است و پرسش‌ها بر پایه حدیث پاسخ داده شده است و نویسنده به تبیین مفهوم حدیث پرداخته است و در واقع کتب آن دوره تنظیم احادیث بر پایه موضوعات بود.

از این رو فرق کتاب کلامی با کتاب فقهی در این بود که در کتاب کلامی احادیث کلامی بر پایه ریز موضوعات کلامی تنظیم می‌یافت و در کتب فقهی احادیث فقهی بر همین اساس نظم می‌گرفت. و اظهار نظر نویسنده معمولاً در ذیل روایت به شکل تبیین مفهوم و معنای حدیث می‌آمد. کتاب التوحید هم از همین روش پیروی می‌کند. این کتاب بنا به تصریح مؤلف محترم به خاطر پاسخ به اتهام مخالفان شیعه، مبنی بر اعتقاد شیعه

به جبر و تشبیه، نگارش یافته است و مؤلف کوشیده با بهره‌گیری از احادیث معصومان، علیهم‌السلام، و تنظیم و تبویب آنها، اثبات کند که شیعه نه تنها بر جبر و تشبیه اعتقاد ندارد بلکه به توحید خالص معتقد است. چنانکه از تصریحات مؤلف بدست می‌آید وی این کتاب را پس از آثاری چون النبوة، العظمة، الدلائل والمعجزات، مقتل الحسین بن علی علیه‌السلام، الخصال، عیون اخبار الرضا علیه‌السلام و آثار چندی دیگر تألیف کرده است. بنابراین از جمله آثار دوران پختگی و تسلط صدوق می‌باشد و شاید همین امر در کنار شهرت و اعتمادی که وی از آن برخوردار بود، این اثر را از جمله آثار پر مراجعه و مورد توجه شیعه قرار داده است.

این اثر در طول تاریخ تشیع جزء آثار ارجمند و پر مراجعه بود و بسیاری از متکلمان شیعی از آن بهره می‌گرفتند. از این اثر ترجمه‌ای نسبتاً کهن به زبان فارسی وجود دارد که در گذشته نشر یافته است. ترجمه مزبور گرچه از اتقان خوبی برخوردار است، اما به لحاظ زبانی چندان با خوانندگان امروزی مانوس نمی‌باشد - افزون بر آن که اکنون کمیاب هست - از این رو، نیاز به ترجمه کتاب و در دسترس قرار گرفتن آن همچنان پابرجا بود. در این ترجمه تلاش شده است، قطعاً مترجم نمی‌تواند تخمین بزند و خوانندگان هستند که آن را به درستی درک خواهند کرد. در ترجمه به مقدار وسیع مترجم، تلاش شده است که از خطاهای دوری‌گزیده شود، اما خطا و اشتباه خانه‌زاد بشر است، بنابراین بدیهی است که اشتباهاتی رخ داده باشد، از این رو، از تذکر این اشتباه‌ها برای تصحیح آن در چاپ‌های بعدی شادمان خواهیم بود.

با تشکر: محمد علی سلطانی

